

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор.
на чверть року 5 кор.
на місяць 170 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 16 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня «Річ» неділь і руских свят . . . год. пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. «Л. Домбровського (Хорушици). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсманна.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламаци неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Князь Григорій Волконський про сучасне положенє Росії.

(Дальше).

Недостача свободної печатї, каже кн. Волконський, утрудняє боротьбу з надужитями і на провінції і в ріжних властях державних. Навіть військова власть, основана на дисциплїні, зискала би на звільненю від цензури. Досить прочитати брошуру Сонїна про «Бомбардированіє Благовіщенска Китайцями», щоби переконатися о неможливих відносінах серед висшого начальства.* Кому не вистарчає оповіданє про жорстокости заподіяні в Благовіщенску, най розпитає тих, що були в Китаю. Кн. Волконський наводить оповіданє вельми поважної жінки генерала * * * з розмови з російским салдатом з Манчурії про убийства китайских населенців з приказу російского начальства. «Старців і женщин ми привикли убивати, але дітий було вельми жаль: они чіпали ся за колїна болгаючи пощади! Ми відвертали ся і убивали їх кольбами.» — «Нащож ви се робили?» — «Начальство приказало убивати.» Із сего виходить, що воєнне начальство поступало як-раз в суперечности з указами виданими міністром війни і царем, щоби по людски обходити ся з мирними населенцями і з побідженими. Такі надужитя можна отже усунути лише публичною опінією, висловлюваною в свободній печатї.

Край упадає через те, що земска діяльність з одного боку лишена свободної печатї (дневникарства), з другого боку докучає бюрократія. Гр. Валув змінив первісний проєкт Мілютина і Ланського, а гр. Дмитр. Толстой майже зовсім знищив постанови Валуєва, а що з земства ще зберегло ся, завдяки смерті гр. Дм. Толстого, буде наконечно покалічено нинішними міністрами.

Міністер, а тепер президент Вітте, відказує земству стійности, але тимчасом сам его нищить. Правительство уважає російску суспільність недорослою до конституції, а оно само спиняє правильний розвиток суспільних сил і прориву мас. Але чого можна сподівати ся від бюрократії, котра бачить децентралізацію в збільшеню власти губернаторів і фактичним знищеню земств, що доведе до диктатури!

Міністер Плеве знає, що він морочить суспільну опінію і конечно свідомий того, що подібна реформа доведе до фактичного обмеженя «самодержавія», але не в користь тих чиновників, про котрих цар раз висловив ся: «Въ Россіи можно все побѣдить кромѣ чиновниковъ».

*) Брошура видана за границею. Звичайно на все, що появляє ся за границею, мажуть в Росії — се «подпольная и помойная литература». Але кн. Волконський оповідає забавний факт: Коли появилася книжка Кенана про Сибір і тамошні тюрми, хтось спитав тодішнього міністра внутр. справ, чи не належало б на се дати відповідь, позаяк таке писанє шкодить Росії; міністер Дурново замахав руками і сказав: «Тсс... в се правда, в се правда!»

Зломити чиновництво можна лише протиставленем сильнішого елементу: жизненної сили краю і публичну опінію, одначе сей елемент може правильно розвинути ся лише при конституційній управі. Перехід до нового устрою можна по думці кн. Волконського обезпечити трема вкупі розпорядженями: заміною нинішних міністрів і їх заступників молодими людьми, котрі розуміють, що держава стоїть не бюрократією, а приватною і громадянською самодільністю; відтак оповіщенем указів про введенє деяких реформ, о яких буде сказано дальше; на останку про скликанє Земского Собора.

(Дальше буде).

Процес о шпіонажу.

(Допись з Відня).

(Дальше).

От пригляньмо ся ми тим страховодам, якими періодична польска преса (з малими вимками) полошить польску суспільність перед Росією.

Найважнішим аргументом против Росії, то грозьба винародовленя Поляків в тім случаю, коли всі славянські племена зіллють з Росією!

Щож є властиво народність? Чей є се сума языка, віри, звичаїв, традицій і т. д. у певної групи людей. Чиж Росія, винародовила доси Поляків? Дійсність показує, що ні! Російські Поляки задержали доси своєю мовою, своєю вірою, своїм звичаєм мимо екстермінаційної, як кажуть Всеполяки, політики Росії. Правда, що в Росії суть деякі заборони уживаня польської мови, але се чей не доказує ніяких русифікаційних заходів; се є тільки моральна принука для упрямих Поляків, аби признали московску мову видним знаком володіня Росії над Поляками. Але польска мова остала товарискою мовою) чотири польські театри в Варшаві мають щедрі підмоги правительства), а рідко де стрітати більше образованого Москаля, що не володів би польською мовою. Так є в тій Росії! А тепер погляньмо, як то панують польску мову в нашій Галичині, в тім Піємонті будучої Польщі!

Поминаючи вже ту обставину, що в деяких урядах і доси є обовязковою мовою німецька і що без знаня німецької мови ні в армії, ні в державнім уряді ніякої посади не можна одержати, поминаючи дальше, що в середних школах трактують науку німецького языка вельми строго, але навіть в тих урядах, де польщина є урядовою мовою, сама централізація властей, а в наслідок того всякі зносини з Віднем (чого раз-враз доконче потреба) приневолюють уживати німецької мови так, що автономія польщини в Галичині являє ся прямо ілюзорною(!).

Пригляньмо ся знова, як самі Поляки дбають о свою мову! Най тільки Поляк виїде одну стацию поза Краків в напрямі до Відня, а вже уважає собі те точкою своєї чести, калічати язык і розмовляти по німецьки з товстопузим кондуктором-Віденцем, аби хранив Господи «der dumme Michel» не взяв его за некультурного чоловіка! В товаристві задля одного Німця буде сотки Ляхів шварготіти по німецьки, бо сего вимагають форми ввічливости, а ми чей Французи півночи! — Прислухаймо ся по селах, який

то язык заводять герольди австрійської цивілізації т. зв. урльошники! По місточках gros населеня, то жида, а їх польско-німецький-єврейський жаргон чей не подібний до польської мови! Чому-ж то отже так лукаво боліти над Поляками в російській займанщині, мов би то їм Росія відбирала їх мову, коли у нас тут в Галичині ніхто не ридає над поступовою германізацією(!?), бо хоч польска мова загарантована, в дійсности і практиці заєдно і повсюди вилазить мов те скло із мішка — німецьчина.

Одначе ми того не чуємо. (Ту пропускаємо кілька стрічок з огляду на прокураторський оловець. — *Ред.*)

Навіть загально звісні жидівські дневники падькають над нещасним положенєм католицької церкви в Росії.

Поминаючи подробиці, мусить кождий неупереджений признати ту льояльність, з якою російське правительство поводить ся супроти католиків-Поляків, завдяки дипломатії Ватикана і ввічливій політиці російского правительства. Так чей не веде ся Полякам зле, як Французам-католикам нині у Франції!

Галицькі Поляки забули імовірно законодавство Цісаря Йосифа II. Не тямлять мабуть недавнього Kulturkampf-у в Німеччині! Але як ходить о знеславу Росії, правительства чи суспільности, то кожде средство добре, яке веде до цілі!

Поляки роптають у своїх часописях на те, що в Росії не дозволяють на свободну виміну мислей!

А хіба-ж забули, що «ойцове наєі за дуго вименялі све мислі: гадалі, гадалі.. аж пшегадалі і паньство і свій бит політичні!»... Отже, коли-б яку установу супроти нас Поляків в Росії можна похвалити, то «власне то укрупненє сваволі мови!»

До чого веде свобода слова, на се доказом прасові відносини в Галичині!

Поминаю ті часописи, що управляють по званю шкальованє одиниць, які не подобають ся пану редактору (що ледво знає дещо писати, і то з правописними похибками), але маю тут на гадці ті дневники, що уважають себе висловом опінії суспільности...

Які то в них — можна-б сказати — оргії на тему великої політики! Возьмім до руки перший ліпший «політичний» дневник. Є там per longum et latum мова про венецельське питанє, є ради і поуки для Комбеса, Лямбедорфа, є і критика англійского бюджету і комбінація будучої східної війни, але «народових» політичних справ там не гляди! Нема і згадки о братних славянських народах, о їх змаганях, політичних аспірациях (хіба мілкі дотепи на тему відносин в білгородскім коначі). Краєві політичні ключі змінюють ся швидко неначе в калейдоскопі, не видко зовсім глибокої народної мисли, брак всякого напрямю, який би витичено і розповсюджено з мужескою рішучостию!..

Оноді затронув я одного редактора поважного дневника у Львові, чому він, знаючи добре про зміну понять серед галицько-польської суспільности в панславянським напрямі, не пише нічого о тих ділах, тільки кормить своїх читачів Люїзіядою (вісти про саксонську королеву Люїзу) та иншими вістями, які для нас Поляків не мають так великого значіння? Він одвітив мені на те, що признає вповні всеславянську течію жизненною, але супротив инших дневни-

ків, що воюють «тільки Польскон і Польскон», боїть ся потеряти передплатників і стягнути на себе може і підзор «мандрівного рубля». Тому на разі не може про те писати!

Так отже не брак політичних пересвідчень, лише не достав відваги, нема людей, що ставляли-б ідею вище ніж матеріальні згляди! Отсе представники польско-галицької преси!

А прецінь годі не признати всесильного становиска преси. Тільки треба би бажати і жадати, аби наша преса станула на почві народних польських інтересів, а ті інтереси полягають тільки на «скупеню» всіх Славян і «опарцю» о потенжнор Росиен».

Нам годі вимагати від Росії, аби відразу закинула ті шляхи, якими доси суроти своїх підданих Поляків ступала! Такий територіальний кольос мусить поволі навертати з утертих віковою традицією доріг, а що сам цар Никола, само правительство відчувають потребу якихось реформ, на се доказом послідній царський маніфест!

Він є заповітом зміни устрою Росії на ліпше, є еманациєю великодушних замислів благородного володаря Росії.

Маємо певну надію, що коли міродатні круги переконають ся о зміні способу мислення у своїх польських підданих, то пригорнуть їх до себе і подадуть в нагороду (!) за вікові обмеження такі свободи, серед котрих при матеріальнім добробуті та своїй високій культурі впроростуть до верхка європейського значіння, яко чинник ладу і витравної політики!

В тій цілі, аби промостити дорогу тому будучому триумфови польського народа, «належи пропаговаць в цілон мілосцьон гасло зближеня Полякуф до Росії», а ключ той повинен вийти з Галичини. Галичина, що накидала Полякам в забраних краях інші ключі, які могли їх похнути на фалшавий шлях здобування народного значіння, повинна тепер направити те зло, яке накоїла, та розширяти гадку братнього наближеня до Росії в цілі спільного, згідливого пожитя. А знаючи московску суспільність, віримо, що і в тій суспільности, яка видає таких Кіреєвих, сей ключ найде свій відгомін і щаслива будучина озарить ту велику, всеславянську сімю, могутню силою і духом, єдностію і непобідимою любовію!»

Такі цвітки ума Вергунового сотрудника спочивали в редакторській теці «Слав. Вєка» і доперва сей процес видвинув сі публіцистичні бісери для «зближеня Полякуф до Росії» на денне світло і на вічну память, які то люди і якими аргументами ширять сю пропаганду в Галичині. Як аргументи так і спонуки д-ра Оссо-ліньского є ті самі, що у всіх других москаль-офілів, отже і наших доморослих «русских». У Оссоліньского навіть обмежене «вольность» сло-

ва є державним добродійством в Росії, а так само наші кацани уважають заказ української мови в слові і письмі «благодіянієм в імя єдності і сили» (але чиє? — Ред.). Ну, тай ніхто-ж прецінь не посумнівав ся, що спонукою Оссо-ліньского до високопарних фраз була тільки любов.. до того «мандрівного рубля», якого кождий відвекує ся — навіть Вергун і Маркоф!..

Н О В И Н К И.

— **Калєндар.** В середу: руско-кат. Самуїла; рим.-кат. Юста. — В четвер: руско-кат. Тадея апост.; рим.-кат. Ізабелі, Бронислава.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.** При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядчо о вирівнанє залєгlostий, та о приєднуванє нам нових передплатників.

Новим передплатникам вишлемо даром, о скілько запас вистанє, всі попередні числа з фейлетоном «Записки лікаря».

На грошєвих переказах просимо дуже читко виписувати адресу: «Адміністрация часописи Руслан».

— **Вписи до 4-кл. школи ім. М. Шашкевича** у Львові, ул. Скарбківска ч. 26, будуть відбувати ся в днях 15, 16. і 17. вересня с. р. кождого дня рано від 9. до 12, а поноудни від 3. до 5. години. — Діти, котрі вписують до 1. клася, мають виказати ся метрикою уродженя і хрєщеня, на доказ, що мають приписаний вік шкільний, а евентуально шкільним свідочтвом, ели же вже ходили до школи; а всі інші ученики і учениці мають предложити при вписі шкільним свідочтвом, а тоті що приходять з інших шкіл, також метрику уродженя і хрєщеня.

— **О Семіонову** в альбом. Переглядаючи послання о. Митрополита Шептицького до духовенства, щоби дати відповідь на статью в *Ruthenische Revue*, найшли ми там між іншими золотими гадками ось яку, що варто єї подати о. Семіонову в альбом. Викладаючи річ про справу проповіданя, навчає о. Митрополит:

«Приміром справа виборів. Певна річ, що продати свій голос против власного пересвідченя є гріхом, котрий може і повинен душпастир картати; але рішучо ніколи на проповіді перед людьми. Бо навіть недовірків і апостатів не годить ся так картати. Їх блуди на проповідальницькі дїткнути, то є пакати їх на погібель. Хіба тоді, коли по вичерпаню всіх средств душпастирської печаливости показало би ся, що грішник тоторийний є рішучо непоправний, коли не перестав би загальне згрішенє розширяти, а душпастир не міг би жадним іншим способом спинити згрішенє, тоді могло би може бути разумною річю такого тоторийного грішника публично картати».

В аналогічним приміненю до справи коломийської гімназійної молодіжи і професорів, яких о. Семіоноф безчестив публично з проповідницькі, представляє ся се унімненє тим досаднішим. А поміщуємо єго тому, що, як нам доносать зі Станиславова, при насоді похоронів о. Ткачуянка, явила ся до о. Митрополита Шептицького депутация з Коломиї, в якій склад вхо-

див власний дяк о. адміністратора і єго протектор др. Дудикевич, звїсний амбасадор посторопної держави, — в просьбою о наданє презенти ославленому процесовичови.

— **Прогулку до Винник** получену з аматорским представлєнем комедії о. Бобикевича «Настоящі», танцями, співами, конфеттами, колесом щастя, почтою а la mîndi та іншими товарискими забавами як також і несподіванками — устроєне в неділю дня 6. вересня с. р. львівське ремісничє Тов-о «Зоря» в спілці з читальнею «Просвіти» в Винниках.

— **Свої ремісники.** Черновецький тижневник «Руска Рада» оголошує: «Русина стельмаха і Русина коваля пошукують громадяни-Русини в Вашківцях н/Чер. на Буковині. Руске населєнє в Вашківцях н/Чер. виносить 3 до 4 тисячі душ. Належить піднести, що від осени стануть Вашківці н/Чер. повітовим містечком а і тепер Вашківці н/Чер. є осередком всіх доорєсних громад. Тому є всяка певність, що Русинам — ковалєви і стельмахови — поводило би ся як найліпше. Помешканє для коваля і стельмаха при найгодовнійшій улиці серед села дає даром чесний господар п. Митро Лютик син Танасія. Також і на заложєнє варстатів дістануть ремісники запомогу. Хто знає якого чесного коваля, або стельмаха Русина, котрий міг би перенєстити до Вашківців н/Чер., нехай дасть єму як найскорше про се знати. Зголошуватись треба до п. Митра Лютика Танасієвоєго в Вашківцях н/Чер. на Буєвині.» — Честь такій громаді, що не думає спомогати чужих заволків, але шукає своїх власних ремісників.

— **Із Станиславова** доносать нам, що перед феріями 35 учеників Русинів зложило вступний іспит до 1. клася гімназійної, а тепер по феріях можна надїяти ся, що ще два рази тільки Русинів буде привятих до 1. кл. гімназійної. В виду сєго числа руских гімназійств в 1. класі, Русини рішучо мусять домогати ся отворєня рускої гімназії в Станиславові. В тій справі висилає ся в сих днях три петиції: до міністерства просвіти, до краввої ради шкільні і до сойму.

— **Гакатист в уніформі листоноса.** Польський тижневник «Monitor» пише, що надіслано єму конверту листа, висланого з Товмача до Львова дня 21. серпня. Лист доручено адресатови аж 26. серпня, а на конверті дописав листонос отєю замїтку: «Nie mogę napotkać nikogo umiejącego czytać biegle po rusku, o ile mi się jednak zdaje, (jestem z zachodniej Galicyi), to adresat nazywa się (tu znajduje się przekręcone nazwisko). List przeto zwracam. Gdybym się mylił, proszę mi list zwrócić, a poszukam tłumacza». — В рускій часті краю листонос не уміє по руски читати, і через те лист спізнє ся о три дні, тому що Дирекция почт для Мазура не найшла місця на Мазурах, але сировали на собі єго до східної, рускої часті Галичини. Ту він буде дальше безкарно слінати над рускими адресами і цілими тижнями випукувати адресатів при помочи товмача! Се можливе лише в Познаньщині і в Галичині!

— **Личні вісти.** Президент висшого кр. суду др. Тхоржницький вїхав за 4-тижневою відпусткою, а єго буде заступати віцепрезидент Дилєвський. На час побуту цісаря в Галичині п. Тхоржницький поверне до Львова.

ЗАПИСКИ ЛІКАРЯ.

Переклала Маруся Полтавка.

Проф. Роберте Бартольо з Огіо лічив хору, в якій наслідком рака черевних покровів, була обнажена задня частка великого мозку. Професор покориствував ся рідким случаем і зробив над своєю пацієнткою ряд проб електричного задражненя мозку. Гальванічне задражненє твердої мозкової болони не викликало болю, фарадичне викликало корч мязів на всій противолежній стороні тіла. Після сього ізольовану голку одного електроду встромлено в лїву частину мозку, а другий електрод приставлено до твердої мозкової болонки; коли замкнено струю, настали корчі мязів в правій руці, носі і мязах лївого ока, а лїва зіниця розширилась. Не зважаючи на очевидний біль, який се робило хорій, на лиці її зявилась усмішка, немов би се було для неї приємно!! Ту саму пробу зроблено і над правою половиною мозку. «Коли голка входила в суть мозку, хора відчувала острый біль в потилиці. Щоби дїняти яснійше вираженої реакції, силу струї збільшено; після того, як струю замкнено, лице хорой виявило жах, і вона почала грїмко кричати. Її очі з дуже розширєними зіницями стались неподвижними, губи посинїли і на них показалась ціна, вона стра-

тила свідомість і в лївій половині тіла появились сильні конвульсії. Колвульсії трєвали пять м. а опісля настала глибока безпритомність; свідомість вернула хорій в двайцять минут після початку проби». По якїмсь часі пробу повторено з слабою струєю, а по трєх днях «хорій значно погіршало».

«Вечером настав судорогів, який трєвав около пяти минут, після чого хора попала в безпритомність; розвинуло ся повне поражєнє правої сторони тіла». Нещаслива вскорі померла. Після думки проф. Бартольо смерть її наступила задля первістної недуги (рака)¹⁾. «От як відносять ся

¹⁾ British. Med. Journal 1874. vol. I. p. 687.

Реферуючи сю вістку з одного американського виданя, згаданий журнал зробив авторови докір за його проби. Бартольо прислав редакції лист, в якому для свого оправданя покликує ся на те, що хора і так мала скоро вмерти, що вона згодилаєь на проби і що, після його думки, проби єї не загрожували ніякою небезпєчностію. «Я був цілком певний — пише він — що тонкі голки електродів можна без ніякої шкоди устроити в матерію мозку, але тепер я бачу, що помилив ся. Повторювати такі проби, знаючи, о скілько вони шкідливі, було-б великим проступком. Я можу лише заявити жалє, що факти, котрі, як я надїяв ся, мали причинитись до поступу науки, одержано ціною причинєня деякої шкоди пацієнтці». (p. 727). По гадці журналу, лист сей «є в силі обезоружити дальшу критику»; редакция вважає лист сей щирим, цілком достойним фаху автора і на-

лікарі до хорих, які віддають в їх руки своє здоровлє!» — скаже не один читач, прочитавши сей роздїл. Такий вислов буде цілком хибним. Сотня або дві сотні лікарів, які в хорих людях видять лише предмет для своїх проб, не дають ще права пятнувати цілу верству, до якої належать єї лікарі. Паралельно можна навести ні трохи не менше число фактів, де лікарі переводили найнебезпєчнійші проби над самими собою. Так у всіх єще в памяти проби Петтенкофера і Еммеріха, які ввели в себе чисті розчини холєричних бациллів, при чім соляну кислоту жолудка перед тим неутралїзовано содою. Теж само зробили з собою проф. Г. Г. Мєчніков і д-ри Гастерлік і Латапі. Сіфіліс вшплєвали собі д-ри Борджіоні¹⁾, Варнері²⁾, Ліндеман³⁾ і багато, багато ин-

вїть... гуманним (p. 723). І се без всякої іронії. — Взагалі проби Бартольо викликали загальне негодованє медичної преси.

¹⁾ 6-го лютого 1862. року проф. Пелліцарі вшплєв кров сїфілітички д-рам Борджіоні, Розі і Пассіаї, «які мужно піддали себе пробам, не зважаючи на відраджуванє професора». У д-ра Борджіоні вшплєнє повело єя; по двох місяцях після вшплєнєня появились нічні болі голови, загальна висипка, опухненє желєз. В десятиє день опісля червісний боляк на руці почав рошїти; доперва тоді др. Борджіоні начав лічитись живим сріблом. (Gaz. hebdom. 1862. N 22 p. 349—350).

²⁾ Verhandlungen der phys. med. Gesellschaft in Würzburg. Bd. III. 1852 p. 391. Стата проф. Рінекера.

³⁾ Цікавлячїсь рїжними питаннями сїфіліт-

— **Іменованя.** Міністер просвіти надав опорожнені посади учительські в гімназіях: о. Спиродовони Каргудови з акад. гімназії у Львові в рускій гімназії в Перемишлі, Евгенови Мандичевському в рускій гімн. в Тернополі, Стефанови Томашевському в Бережанах, Александрови Медницькому в рускої в польській гімн. в Тернополі, Володиславови Цвйковичи в рускій гімназії в Перемишлі, Кар. Чайковському з Бучача в І. гімн. в Перемишлі, др. Теод. Назерови з Бережан в II. гімн. у Львові, Кар. Врублевському з Стрия в Бродах, Вол. Грешковському в Стрию, Генр. Бігельайзенови в Дрогобичи, Каз. Фрилар. Мілерови з Кракова і Ів. Око зі Львова в Стрию, М. Орлинському з Бродів в І. гімн. в Тернополі, Ем. Пецольдови в IV. гімн. у Львові, Брон. Попельови з Тернополя в І. гімн. в Перемишлі, Генрикови Тшпісови з Ясла в Бохні, Авр. Лямборови з Тешина в Новім Санчи.

В реальних школах: д. рови Стефанови Рудницькому з Тернополя, Ів. Гавліковському, др. Зд. Криговському і Йос. Тройнарови з Стрия в II. реальн. шк. у Львові, Вол. Губриновичови з II. гімн. в І. шк. реальн. у Львові, кс. Як. Гломбови (посаду учителя релігії) в II. реальн. школі у Львові.

— **Ювілей актора.** П. Михайло Ольшанський, бувший артист і режисер руского народного театру, а тепер артист літного театру в Кракові, обходить в четвер дня 3. с. м. 25-літній ювілей своєї сценічної праці.

— **Буря над Львовом.** Від вчора віє над Львовом сухий полуднево-західний вітер, а ціле місто завдяки дбайливості магістрату оповите неірозрочною хмарою пороку і грубого сміття з мільярдами бацилів, бактерій і інших мікробіологічних організмів, витріпуваних щоденно рано в панських і жидівських перин. О! львівський магістрат дуже дбає про замітуване улиц, і дуже перадо бачить, коли яка vs шаюг, себто дощ або буря, виручить его при виметеню міського сміття. Так само львівська комісія санітарна зложить гекатомбу шаліючій бурі, за те, що она рознесе по світі львівські заразливі бацилі. А на пращане сїж бацилі можуть день-два погуляти в вітром по Львові, сеж преднь їх родинне місце, тут они виховали ся і розплодили ся.

— **Шкарлатина у Львові.** В минулім тижни зголошено в міским фізикаті 20 нових слухав шкарлатини. В бараках на Янівскім находить ся тепер 23 недужих, а померла доси одна дитина.

— **З нотарияльних кругів.** Президент міністрів іменував нотарями отсих нотарияльних кандидатів: Федикіяна Бржезовского зі Львова до Старого Самбора і Тому Фогля з Бережан для Луки.

— **Нещасливі пригоди.** З Жидачева пишуть: Дня 23. серпня о 5. год. пополудни утопили ся в Жидачеві два студенти, купаючи ся в ріці Стрию. Се нещасте склало ся так, що один зі студентів, Володислав Ярш, не уміючи плавати, дістав ся на небезпечну глибоку і почав потанати. Другий, Іван Сітниківич, що перед вакаціями здав матуру в Стрию, кинув ся его ратувати. Наслідок був такий, що оба втопили ся. Тіла найдено другого дня рано і то так, що Ярш тримав ся обома руками за шию Сітниківича.

ших; молоді і здорові, вони для науки ішли на проби, які звівчили їх ціле житє. З сотні другої отсих героїв висновувати про героїзм лікарської веретви взагалі так само несправедливо, як з вище згаданих проб над хорими робити висновок, що так відносять ся лікарі до своїх хорих взагалі.

Але що безусловно впливає з наведених проб і чому нема виправданя, — так се та соромна байдужність, яку стрічають подібні звірства посеред лікарів. Таж приведений мною мартіролог хорих, принесених в жертву науці, добутий не якими-вобудь тайними розелідами—

дольогі, др. Ліндеман перевів на собі слідуючі проби. Протягом двох місяців він через кожних пять день вщиплював собі на руки мягкі боляки; по трех місяцях після сього він вщипив собі видліни сифілітика і дістав сифіліс. По сімнайцяти днях після повня загалной висипки бородавок (папул), Ліндеман знов почав вщиплювати собі мягкі шавкри, ріжної шкідливости. Комісія, назначена Парижською Медичною Академією оглядала д-ра Ліндемана і ось як описує вона його стан, словами свого справоздавця Бегена: «Обі руки (від плеча до долонь) покриті боляками; богато боляк. в позливалося до купи; довкола них остре і болюче запаленє; ропненє дуже обильне. Взагалі всі єї рани, какучи словами хірургіі, мають дуже поганій вигляд. По цілім тілі обильна висипка сифілітичних папул. Др. Л. повний мужности і довіри виявив намір начати наконець правильне ліченє своєї недуги, яка застарілася і зробилася серіозною». (Bulletin de l'Academie Nation. de Méd. Tome XVII. Paris, 1851—1852 pp. 879—855).

До львівского шпиталю привезено з Фирлейки селянина Кучму, якому жандарм пробив багнетом живіт. Справа була ось яка: Жандарм з Красного зачув, що Кучма, денний зарібник, має значну квоту. Підозріваючи Кучму о нечисте походженє грошей, жандарм відобрав гроші і зложив в руки команданта постерунку. Сей вибрав ся другого дня до Фирлейки, аби Кучму арештувати, але при тім Кучма так поведив ся, що жандарм пробив єму живіт багнетом і розпоров кишку. По операції в шпиталю стан здорovia Кучми поліпшив ся.

— **Вісти з Буковини.** Черновецька «Буковина» пише з нагоди вибору соймового посла в Сучаві: Збір в Сучаві, з якого вишов кандидат волоських демократів др. Аврель Ончул більшоюстю 15 голосів супроти кандидата волоських боярів д-ра Блиндула, є для румунізаторської «фудулії» величезною блямакою, бо тут полягла «всеможна національна партія», а властиво дідачівська кліка гегемонів, що видавала ся а навіть уходила за найсильнійший політичний чинник в краю, з котрим числило ся правительство і всі а всі міродайні сфери, вдоволяючи їх венаситности особливо на кошт Русинів, ба й свокою та добра усего краю. Сі вельможні диктатори, що три неділі тому висьмивали й ругали Русинів, котрі супроти цілої фаланги всяких ворогів остали в меншости трох голосів, сї олігархи покрили ся стидом-ганьбою п'ятикратної меншости голосів, хоч за ними були всі а всі впливові чинники супроти горетки волоських демократів, висьмиваної і вируганої, ба прозваної навіть запродавцями Русинів. Кілько то голосів був би дістав Блиндул, якби за Ончулом були агітували як у Заставній правтелі старости, суд і уряд податковий, дідачі, панотії, писарі і т. д., що як-раз стояли по стороні Блиндула, та наколиб вибір в Сучаві був першим «вільним» вибором а не в Заставній? Чейже всякий видючий пізнає тепер, хто більший вплив має на варід, чи вельможні дукі-дідачі Янку Фльондор і Вольчинський, чи висьмивані і поругані ними Стоцький і Николай Василько?

— **Зелізничі катастрофи.** Дня 26. серпня приключила ся зелізнична катастрофа межі станицями Хвастів і Кожанка коло Києва, причім 2 особи з зелізничної обслуги згнули, а 6 подорожних понесли тяжкі рани. Причиною катастрофи був зловбий замах селян, яких гурток бачено перед катастрофою з вікон зелізничі, як утікали. Злочинців доси не висліджено.

Межі стациєю Осеченка а Люблинська коло Петербурга зударили ся вчора два поїзди: особовий і товаровий, причім погиб машиніст, а сімох подорожних і помічник машиніста тяжко потовкли ся.

— **Релігійне божевільство.** В Ярославі арештовано оноді вечером якогось молодика, що ходив цілком голій улицями. Приведений на поліцію не дав ніяких пояснень ані що-до свого назвіска, ані родини, ані звідки прибув. Молодик терпить на релігійне божевільство, попадає в екстазу і тоді виголошує проповіді в мовах: німецькій, чеській, російській і польській. Говорить дуже плавно і зовсім льогічно. Має около 20 літ і оповідає, що був монахом у Воскресенців і як місіонар проповідував в Росії.

самі винозники тих проб печатно прилюдно оголошують їх! Здавалось би, що оголошенє першої такої проби, повинно було би зробити неможливим їх повторенє, а першого такого експериментатора валежало-б з соромом викинути раз на все з посеред лікарів. Але сего нема. З гордо піднесенною головою прямують сї своєрідні слуги науки, не стрічаючи хоть трохи діяльного відпору ані з боку товаришів — лікарів, ані з боку медичної преси. З усіх органів сїе останньої я знаю лише один, який уперто і енергічно протестував проти кожної проби експериментування на живих людях — се російська часопись «Врач», яку редагував недавно померший проф. В. А. Манассеїн. Сторінки сїї часописи аж нестрять ся такого рода замітками редакції: «Знов недозволимі проби!» «Ми цілком не розумємо, як можуть лікарі позволяти собі на такі проби!» «Не чекати-ж і справді на се, щоб прокуратори взяли на себе задачу розяснити, де кінчать ся проби дозволенні і починають ся вже проступні!» «Чи не час лікарям спільно повстати проти подібних проб, хоч які-б вони були самі з себе навчаючі!»

О, так, час, пора! Але пора і суспільности перестати очікувати, коли наконець лікарі покинуть свою бездільність, і прийнятись за власні способи, що стреміли-б до охорони своїх членів перед ревнителами науки, які забули на ріжницю між людьми і морськими свинками!

(Дальше буде).

— **Покаранє картяра.** З Будапешту доносять, що гонорова рада військова відобрала степені офіцера поручникови гузарів Вікторови Фоглеви в Великім Кілінда і приділила его jako простого гузара до резерви полку. Причиною сїї кари була гра в карти, якій віддавав ся Фогель в підлих спелюнках з людьми найгіршого сорта. На Фогля жалувано ся нераз в команді, але нашімненя старшини нічо не помагали, аж поки не урвала ся терпелівість. Жінка Фогля є дочкою одного з берлінських мільонерів і покинула мужа перед кількома місяцями.

— **На будову «Дому Сокола» у Львові** зложили датки отсі Вп. Добродії: Хв. Читальня «Просвіти» в Глинянах 20 К; п. Л. Манастирський арт.-маляр 4 К; о. Грицикевич 1 К; о. В. Єзерський складку 4-80 К; о. В. Єзерський другу складку 13 К; Урядники «Дністра» 2-20 К; Б. Дудинський 1 К; Ів. Вибодівна 1 К; С. Ручка 5 К. — Веім Вп. Добродіям складаємо щирю подяку, *Старшина Сокола.*

— **Дрібні вісти.** У Львові застрілив ся вчера Рудольф Фухс, офіціал війскових магазинів. Причиною мало бути слідство зарадженє проти него за якісь неправильности. — В Бориславі увязнено робітника Мих. Мельника, за убийство Івана Марцівішка з перед чотирох літ. Мельника видала его жінка, коли він з нею посвавив ся. — Вінчанє п. Якова Камінського, учителя при IV гімназ. у Львові з панною Іриною Лавровською відбуло ся 1. с. м. в Янові коло Тезебовлі. — «Генеральное собрание» общества ім. Качковского скликає відділ того общества сего року до Перемишля на 29. с. — На відділі подожничім львівского шпиталю, зайшло оноді шість слухав смерти. Є се найбільше число в однім дни від самого заснованя сего відділу. — Через Львів переїхали до Відня оноді чотири Китайці-дівняки, що утекли із своєї вітчизни перед карою за участь в повстаню. — Дідачови Стеф. Мойсі надала міська рада в Кутах почесне громадянство.

Памятаймо на Товариство зпомоги церков імени св. Петра у св. Юра у Львові і вступаймо громадно в его члени. — Членська вкладка виносить: 1 К від особи а 5 К від церкви, громади, брацтва, товариства і т. п. річно і 1 К вписового одноразово.

Посмертні оповістки.

— **О. Іерон Іван Островерха,** іеромонах Чина С. Василя Великого, упокоїв ся дня 20. серпня в Михайлівці в 68. році житя. Покійний по укінченю гімназії вступив до Чина. Студії богословські відбув у Відні. Довший час був професором в гімназії оо. Василян в Бучачі, а опісля був ігуменом в тімже монастири. В р. 1893, коли монастир в Бучачі обняли реформовані Василяни, покійний зложив уряд ігумена, а сам вступив до твердого новіціату в Добромили. По скінченю новіціату іменовано его професором фізики і математики для питомців оо. Василян в Лаврові. В послідних літах бував по ріжних монастирях. Був се чоловік вельми симпатичний і загално люблений і де лиш був, лишав по собі загалний жалє. Був також примірним монахом і до послідних хвиль житя невтомним труженником в винограді Христовім, В. в. п!

— **О. Симеон Ткачунік,** папський шамбелян, крилошанин-пратат станіславівскіи консисторії, б. віцеректор духовної семинарії у Львові і декан галицький, упокоїв ся 29. серпня в Станіславові в 67. році житя, В. в. п!

Телеграми

в дня 1. вересня.

Відень. З нагоди приїзду англійского короля Едварда в гостину до цісаря відбув ся вчера галевий обід, на яким цісар виїс toast на здорovia короля Едварда, а король дуже щиро подякував.

Відень. Цісар вчера перед полуднем прийняв на 2-годинній аудиєнції д-ра Кербера.

Берно. Дня 3. с. м. відбуде ся ту віче німецької людової партії в справі задержаня в службі жовнярів, що вислужили третій рік. На вічу має ся ухвалити резолюцію з візванєм міністерства війни, аби оно відкликало своє розпорядженє в тій справі. Таку саму резолюцію ухвалили також Всенімці з додатком, аби правительство сейчас скликало державну раду.

Софія. Князь Фердинанд не приїде прямо до Софії, але найперше поїхав до свого замку Евксінград коло Варни, звідки слідить хід справ на балканськім півострові.

Ніш. Сербский король Петро приймав вчера депутацію офіцирів і представив єї свого сина,

наслідника престоло. При тім промовив король отсими словами: „Ми старші зійдемо перед вами з дороги сего світа. Ви єсте будучністю Сербії, любіть ся і проживайте в згоді.“ Депутация прийняла сі слова окликами: »живію.«

Генуа. Американські воєнні пароходи „Броклін“ і „Сан Франціско“ відіхали оноді до Байриту.

Филиппополь. В суботу в ночи відбуло ся тайне засіданє мужів довіря організації македонських комітетів для филиппопольского округа. На засіданю ухвалено приневолити Англію до інтервенції в македонській справі в сей спосіб, що має ся убити (?) англійского консула або одного з дописувателів англійских газет, що перебувають в Монастирі і в Солуни. Також ухвалено виконати замах на місійне заведење в Солуни.

Вісти господарські, промислові і торговельні.

(Рільничий банк у Львові).

Дня 1. вересня. — За 50 клг.

Пшениця готова 7·80—8·10. Пшениця на речинець 7·35—7·60. Жито готове 6·00—6·10. Жито на речинець 5·60—5·80. Овес на обрїк 5·80—6·00. Овес на речинець 5·25—5·35. Ячмінь на пашу 5·25—5·50. Ячмінь броварняний 5·50—6·00. Рїпак 9·00—9·25. Рїпак новий 0·00—0·00. Горох на пашу 0·00—0·00. Горох до вареня 7·75—9·00. Ленча 5·25—5·50. Бобик 5·50—6·00. Гречка 6·50—7·00. Кукурудза нова 4·75—5·25. Кукурудза стара 6·00—6·25. Хміль за 56 клг. 200.—210. Конюшина червона нова 42·00—55·00. Конюшина біла 45·00—58·00. Конюшина шведска 45·00—55·00. Тимотка 20·00—23·00.

НАКЛАД А. ХОЙНАЦКОГО.

Лев Лопатинський.

ДО БРАЗИЛІ!

драма з галицького, еміграційного руху в 4 актах. — Ціна 80 сот.

»Діло« (ч. 53, з дня 7. марта 1898) писало в фейлетонї про сю драму: Сам предмет цікавий і змальованє его справді артистичне. Тенденция прехороша. Се здає ся одинока драматична штука у нашій літературі з так прекрасними гадками, з так похвальними змаганнями. Она може мати превеликий, корисний вплив передовсім на наше селянство.

Ся драма надає ся на вистави по читальнях, тим більше, що справа еміграції є ще завжди у нас актуальною.

Набути можна в Ставропігійській книгарни у Львові.

Всілякі КУПОНИ

вильосовані

цінні папері

виплачує без потрученя провізії або коштів

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного.

Читайте!

Читайте!

Повне виданє Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА коштує лише 2 корони!

Товариство „Просьвіти“ бажаючи, щоби в кожній руській хаті находили ся Твори Тараса Шевченка, видано сими днями найдешевший збірник сих творів п. в. „ПОЕЗИЯ Т. ШЕВЧЕНКА“. Книжка, оправлена в полотно з золоченими втисками, може бути найгарнійшою окрасою руських хат. Папір веліновий, формат на взір європейських клясиків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опушту. Висилає ся тільки за надісланем 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРИЯ „ПРОСЬВІТИ“ у ЛЬВОВІ** (Ринок ч. 10).

Ц. к. упр. гал. акц.

Банк Гіпотечний

Відділ депозитовий

приймає вклади і виплачує завдатки на рахунок біжучий, приймає до переходаня папери вартисні і дає на них завдатки.

Крім того впроваджено подібно як в інституціях заграничних т. зв.

Депозити сховкові (Safe Deposits)

За оплатою 50 до 70 корон річно, депозитар дістає в сталевій касї панцирній сховок до виключного ужатку і під власним ключем, де безпечно і дискретно переховувати може своя майно або важні документи.

Під тим зглядом поробив Банк гіпотечний як найдогіднійши зарлджєня. Приноси дотично того рода депозитів одержати можна безплатно у відділі депозитовім.

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові

уділя своїм членам на 5½% і 1% додатку на кошти адміністрації, за предложєнем документів виказуючих достаточну гіпотєку.

ПОЗИЧКИ

СПЛАТУ

позичок розкладає догідно на рати до 10 літ. Сума позичок інтабульованих і за порукою: 1,239,243 корон.

Членом

може бути тільки забезпечений тревало в »Дністрі« від огню.

Уділ

членський вносить 50 К, вписове 2 К. Число членів: 2,391 в 2,501 уділами на 125,050 К.

Вкладки

щадничі приймає »Дністер« і опроцентує по 4% від ста. Сума вкладок на 1,256 книжочках 1,103,333 корон.

Чистий ЗИСК

розділяє ся частиню на дивиденду для членів, частиню на публичні добродійні цілі: на церкви, бурси, захоронки, школи і т. д. На ті цілі роздано дотепер з Товариства кредитового 10,840 корон.

ІНФОРМАЦІЙ

в справах позичок уділяє Дирекція і агенти.

31/12 1902.

ДИРЕКЦІЯ.

„Тревоги автора і видавника“

(гумористична подія з натури)

О. Я. Кониського

можна набувати в Адміністрації »Руслана« та в обох руських книгарнях у Львові.

Ціна примірника на веліновім папері вносить всего 30 сот. (з поштовою пересилкою 35 сот.).

Зарваницю

поему Василя Щурата можна замовляти лише в Ставропігійській книгарни у Львові,

ул. Руска ч. 3. Ціна з поштовою оплатою 25 сот

Розклад поїздів залізничих.

Львів-Краків-Відень-Варшава-Вроцлав-Берлин, Прага-Карльсбад, Рим-Фльоренция-Венеция, Ціріх Париж-Остенда, Київ-Одесса-Вильно.

1245	825	250	від. Львів	пр.	231	130	840
251	622	240	від. Львів	пр.	1220	—	920
733	139	758	пр. Чернівці	від.	703	—	130
200	1000	1020	„ Яси „	—	1220	—	50
725	600	925	„ Букарешт „	—	725	—	915
935	1235	—	„ Констанц. „	—	450	—	140
†1030	—	—	„ Царгород „	—	*1000	—	—
650	224	938	пр. Краків	від.зд	838	643	249
911	—	—	пр. Варшава	від.	751	—	—
217	1053	556	„ Вроцлав „	—	215	1005	622
855	525	1119	„ Берлин „	—	825	442	1130
718	231	1000	від. Краків дв. пів. пр.	—	818	619	243
1222	645	302	пр. Прерів	від.	337	124	1040
1228	651	308	від. Прерів	пр.	329	116	1034
930	545	950	пр. Прага	від.	725	620	1105
437	931	*208	„ Карльсбад „	—	1150	\$225	714
345	940	615	пр. Відень дв. пів. від.	—	1215	1005	750
—	—	735	в. Відень дв. пол. п.	—	—	—	945
—	—	1105	пр. Венеция	від.	—	—	445
—	—	634	„ Фльоренция „	—	—	—	910
—	—	110	„ Рим „	—	—	—	230
825	825	1000	від. Відень дв. зах. пр.	—	720	525	550
1055	531	633	пр. Ціріх	від.	835	708	825
—	715	545	„ Париж „	—	—	1235	845
—	—	—	„ Остенда „	—	446	—	—
630	150	900	від. Львів	пр.	705	230	1020
555	714	759	пр. Київ	via Під-в.	814	834	1119
818	824	803	„ Одесса	волоч. „	814	749	814
555	920	—	„ Київ	via „	—	659	1119
1107	512	—	„ Вильно	Броди „	—	129	729

Увага: Поспішні поїзди означені товстим друком. — Це середнь-європейський.